

ALEKSANDER POKOPAN; DR. PAVELIČ ARETIRAN

VODITELJ HRVAT. TERORISTOV IN NJEGOV POMAGAČ STA BILA ARETIRANA NA LAŠKIH TLEH

Francoske oblasti zahtevajo, naj jim Italija izroči Paveliča in Kvaternika. — Italija še ni odgovorila. Truplo umorjenega kralja počiva v rodbinski grobnici. — Tekom pogrebnega sprejema je bil hud naživ, toda nihče ni smel imeti dežnika.

TURIN, Italija, 18. oktobra. — Po naročilu francoske policije sta bila danes tukaj aretirana dr. Ante Pavelič in njegov pomagač Egon Kvaternik. Dr. Pavelič velja za voditelja hrvatskih emigrantov oziroma teroristov. Dolže ga, da je on zamislil atentat na jugoslovanskega kralja.

Pri prvem zaslišanju sta tako Kvaternik kot Pavelič odločno zanikala vsako krivdo.

Aretiranca se nahajata na policijski direkciji v Turinu.

Značilno je stališče, ki so ga zavzele italijanske oblasti. O zaslišanju nočejo izdati niti najmanjše podrobnosti, in vse kaže, da nimajo prav posebnega veselja izročiti Paveliča in Kvaternika francoskim oblastim.

V Turin je odpotovalo več najbolj spretnih francoskih detektivov, ki bodo podvrgli Paveliča in Kvaternika najstrožjemu zaslišanju.

Kolikor se je moglo izvedeti, skušata Pavelič in Kvaternik dokazati, da sta se nahajala ob času atentata daleč vstran od Marseilles. Iz nujnih potnih listov je razvidno, da sta pred par dnevi prekorčila italijansko mejo pri Modani.

PARIZ, Francija, 18. oktobra. — Francoske oblasti so storile vse potrebno za izročitev dr. Paveliča in Kvaternika, ki sta bila aretirana v Turinu. Soglasno z izjavami Rajiča in Pospisila, je dr. Pavelič zasnoval atentat.

Pavelič je načelnik zveze hrvatskih teroristov, ki so znani pod imenom "Vstasi". Svoj čas je bil jugoslovanski poslanec, po umoru hrvatskega voditelja Stjepana Radića je pa leta 1928 pobegnil iz Jugoslavije.

Jugoslovanska vlada ga je v njegovi odsotnosti obsodila na smrt zaradi veleizaje. Zadnja leta se je mudil na Madžarskem, v Avstriji in v Italiji ter organiziral izgnanstvu živče Hrvate.

Po zatrdilu jugoslovanskih oblasti se je Paveliču posrečilo organizirati največjo politično teroristično tolpo, kar jih pozna zgodovina. Zarotniki so se vežbali v orožju v madžarskem mestu Janka Pusztu, nedaleč od jugoslovanske meje.

Dejanski atentator je sicer mrtev, toda Francija namerava uvesti velik proces proti njegovim tovarišem.

BEOGRAD, Jugoslavija, 18. oktobra. — Truplo umorjenega jugoslovanskega kralja Aleksandra je bilo danes položeno v družinsko grobnico v Topoli. Petdeset mož je nosilo težko kovinsko krsto, dočim je francoska vojaška godba igrala žalostinke. Dve minuti je počival v Jugoslaviji ves promet. — Zvonovi vseh cerkev so zvonili, vojaštvo se je pa s topovskimi streli poslavljaljo od svojega mrtvega kralja.

Na eni strani ulic, po katerih se je pomikal mrtvaški spreved, so stali samo odrasli, na drugi pa otroci, to pa zavoljo tega, da je policija lažje kontrolirala odrasle. Dan pred pogrebom je bilo v Beogradu aretiranih nad šest tisoč sumljivih oseb.

V katedrali je bil postavljen prestol za enajst letnega kralja Petra. Fant je solznih oči opazoval ljudsko množico.

Tekom pogreba je bil hud nalive, toda nihče ni smel imeti pri sebi dežnika. Nad mestom je neprestano krožilo sto jugoslovanskih, francoskih in čehoslovanskih letal.

Priprave za mornariško konferenco

TAJNIK HULL OBDOJA VIŠJO CARINO

Državni tajnik obsoja nemško in francosko carinsko politiko. — Dr. Žav ne imenuje po imenu.

Washington, D. C., 18. okt. — Politiki opazovalci so mnenja, da je državni tajnik Hull mislil Nemčijo in Francijo, ko je v previdnem diplomatskem jeziku obsojal one države, ki so malo pred novimi trgovskimi pogajanjmi zvišale carino v namenu, da bi pri pogajanjih dosegle boljše pogoje. Po njegovem mnenju takega postopanja ni mogoče braniti in zagovarjati.

Izvajanja državnega tajnika so velike važnosti, ker se bodo v kratkem pričela pogajanja za trgovske pogodbe z različno velike važnosti, ker se bodo to nemška vlada preklicala nemško-ameriško trgovsko pogodbo. Hull je bil dovolj previden, da ni imenoval nobene države, toda politični krogi so prepričani, da je pri tem mislil na Nemčijo in Francijo in še eno drugo manjšo državo.

Po Hullovem mnenju nastanejo samo ovire in zavlačevanja v izboljšanju gospodarskega položaja in za sklepanje trgovskih pogodb, ako nezadovoljne države zvišujejo carino in s tem skušajo po množini novega uvoza dobiti ugodnejše pogoje pri novih trgovskih pogodbah. Tako državo je mogoče primerjati s trgovcem, ki je umetno zvišal ceno svojega blaga, nato pa je ceno nenadoma zopet znižal, da je pri ljudeh zbudil večje veselje za kupovanje. V gospodarskem življenju narodov pa more tako postopanje samo dovesti do tega, da bodo kanali svetovne trgovine zaprti.

Medtem ko je državni tajnik Hull podal svojo pomembno izjavo, je v vladnih krogih slišati, da so nekatere države med seboj prišle do raznih dogovorov na račun Združenih držav.

MESO ZA BREZPOSELNE

Washington, D. C., 18. okt. — Urad Federal Surplus Relief Corporation je v dvanajstih mesecih do 30. septembra v 30 državah razdelil za brezposelne 692,228,274 funtov živil.

Država New York je prejela 90,701,000 funtov svinjine, govedine v konservah, masti, surovega masla, sira, moke in drugih živil.

Med drugimi živili je bilo razposlanih 259,978,665 funtov svinjine in 117,202,375 funtov govedine ter 23,876,730 funtov masti.

Advertise in
"Glas Naroda"

DESET LET ZA PRETILNO PISMO

Fordov sin je prejel iztirjevalno pismo. — Pisec se je po svoji naspameti vjel v past.

Detroit, Mich., 18. oktobra. — Deset let zapora pri težkem delu, je rekel sodnik Moinet 20 let staremu Edwardu Lickwala, ker je pisal sinu avtomobilskega magnata Henryja Forda, Edselu B. Fordu v pismu, v katerem je zahteval od njega \$5000 ter mu pretel s smrtjo ako mu te vsote ne izplača. Ford pa se za to pretirno ni menil, temveč je pismo takoj izročil zvezni kriminalni policiji, ki je nato položila na kraj, ki je bil v pismu označen, zavitek, v katerem je mogel "črnotorok" pričakovati zahtevani denar.

Zavitek je bil položen na verando neke hiše na Medbury St. Več dni so detektivji pazili na hišo, pa nikogar ni bilo po zavitek. V torek zvečer pa se Lickwala približa nekemu detektivu in se mu ponudi, da mu bo pomagal pri iskanju, češ, da mu je cela zadeva dobro znana. Detektiv pa ga je takoj aretiral in Lickwala je kmalu priznal, da je pisal pismo. Trdil pa je, da ni imel namena Forda umoriti, temveč ga je hotel samo prestrašiti, da bi tem hitreje plačal zahtevano vsoto.

Edsel Ford in njegov oče sta dobila že mnogo iztirjevalnih in pretilnih pism.

METEOR V NEW JERSEY.

Sussex, N. J., 18. oktobra. — V torek ob 9.30 ponoči je velik meteor razsvetlil pokrajino več milj naokrog ter so njegovi drobci padali na površino več sto kvadratnih čevljev.

Skupina CCC delavcev v bližini se je v strahu poskrila pod grmovje in drevje, ko je zažarelo nebo. Meteor je zažarel v modri svetlobi, ki je slepila pogled, za žarečo kroglo pa se je proti zemlji vlekel rep isker.

Ko se je meteor na tleh razletel, je nastalo močno bobnenje in okrog so pričeli leteti drobci, kot bi padala toča.

Meteor je bilo mogoče jasno videti v krajih Newark, New Brunswick, Sea Girt, Brielle, Camden, Palmyra, Burlington, Philipsburg in mnogih drugih krajih v okolici.

ALEKSANDROVA SESTRA BOLNA

Pariz, Francija, 17. oktobra. — Jugoslovanska princesa Helena, sestra kralja Aleksandra, je nevarno zbolela. Že dvakrat je doživela tragedijo umora. Njen mož, ruski veliki knez Ivan Konstantinovič je bil leta 1918 umorjen. Ko je bil umorjen njen brat kralj Aleksander, je odpotovala v Marseilles in ko je videla bratovo truplo, jo je tako pretreslo, da je nevarno zbolela.

STONE BO PRIŠEL PRED POROTO

Umoril je deklico in jo vrgel v peč. — Podpisal je 11 strani dolgo priznanje.

Držav. pravdnistvo v Mount Vernon, N. Y., zahteva, da je proti delavcu Lawrence Clinton Stone, ki je v soboto umoril petletno Nancy Jeanne Costigan in jo nato stlačil v peč, dvigne obtožnica na umor. Vsled tega bo Stone izročen veliki poroti.

Stone je priznal svoj zločin ter njegovo priznanje obsega 11 strani, kot pravi državni pravdnik Seoble, ki pa vsebine priznanja ni hotel objaviti. Seoble pa ima o zločinu svoje mnenje. Pravi namreč, da je deklica zasmehovala Stoneja zaradi njegove zanemarjene zunanosti. V jezi je nato Stone deklico udaril in ko je videl, da je dekletce padlo in se z glavo udarilo ob tla, jo je tolkel do smrti in jo slednjič potisnil v peč.

S svojimi 18 leti je bil Stone v zavodu za duševno bolne, pa je bil kot ozdravljen odpuščen. Prav rad je bral detektivske romane.

Stonejev zagovornik trdi, da so pri izpraševanju policisti Stoneja pretepali in mu tako priznanje izsilili. Zahteval je sodnijsko povelje proti državnemu pravdniku, ki mu ni dovolil pregledati kraja zločina.

VIHAR V CALIFORNIJI

Los Angeles, Cal., 18. oktobra. — V nekaterih okrajih južne Californije, je razsajala huda nevihta, katero je spremljal tudi potres. Mnogo ulic v Los Angeles in bližnjih mestih je bilo preplavljenih.

V Long Beach je bil okoli dveh ponoči močan potres, ki pa ni povzročil nikake škode. Potres je bilo tudi čuti v mestih Huntington Park, Maywood, Bell, Linwood, Inglewood, San Pedro, Hermosa, Manhattan, El Segundo in Venice. V kopališču Venice je bilo razbitih več šip. Potres je trajal samo dve sekundi.

ZAHTEVA KAZEN ZA MORNARJE

Manila, Filipinsko otočje, 18. oktobra. — Ne oziraje se na obljubo Japonske, da bo sama "vzela v roke zadevo" japonskih mornarjev, ki so skušali umoriti tri filipinske carinske uradnike, je governor Filipinov Frank Murphy naročil ameriškemu poslaniku v Tokio Josephu Grewu, da zahteva od japonske vlade, da aretira mornarje in kapitana parnika "Kaiun Maru".

Naročite se na GLAS NARODA, največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

POLITIČNI IZVEDENCI DVOMIJO O USPEHU POSVETOVANJ

LONDON, Anglija, 18. oktobra. — Ameriški in japonski delegati so dospeli na mornariško konferenco iz New Yorka, dasi so se vozili na različnih parnikih. Najmanj tri dni bo vzelo med temi delegati "stiskanje rok", predno se pričnejo pravi razgovori, v katerih bodo skušali najti podlago za mornariško konferenco leta 1935.

PREMOCARJI SO OBNOVILI STAVKO

Pogoji, katere so sprejeli "samomorilni" stavkarji, niso zadovoljivi. — Zastavkalo je 3000 premogarjev.

Budimpešta, Ogrska, 18. oktobra. — V Pečuhu (Pees) se je pričela nova stavka, ko je nehala delati 3000 premogarjev, ker po njihovem mnenju pogodba, ki je bila sklenjena med Podonavsko parobrodno družbo in "samomorilnimi" stavkarji ni zadovoljiva. Toda sedaj rudarji niso šli v rove, kot prejšnji teden njihovi tovariši.

Madžarsko časopisje zahteva preiskavo glede trditve parobrodne družbe, da so rudarji pri zadnji stavki dobivali hrano v rove. Časnikarski poročevalci, ki so bili pri rovu, pravijo, da so prišli rudarji izmučeni iz rova in da se niso smejali, kot zatrjujejo uradniki parobrodne družbe.

Pečuh, Ogrska, 18. oktobra. — Iz vseh krajev sveta so stavkarji, ki so pet dni ostali pod zemljo, prejeli pisma in brzojavke, ki jim izražajo svoje simpatije in čestitke. Mnogo brzojavk je prišlo od delavskih organizacij in privatnikov iz Amerike, tako tudi iz New Yorka, Philadelphije in Detroita.

Nekateri rudarji s kompromisom, ki je bil sklenjen s parobrodno družbo, niso zadovoljni. Zahtevali so zvišanje plače od \$2.50 na \$3.50 na teden, družba pa jim je samo dovolila \$3 bonusa in za Božič zopet \$3 ter en dan več dela na teden.

110 rudarjev se nahaja v bolnišnici. "Vsled lakote smo skoro zblazneli", je pripovedoval nek 72 let star rudar. "Pojedli smo svoje usnjate pasove ter smo grizli svoje čevlje. Kdor je v ozkih hodnikih padel, so ga drugi pohodili, ker v temi ni bilo mogoče videti."

PERU ODPOVEDAL JAPANSKI POGODBO

Lima, Peru, 18. oktobra. — Država Peru je odpovedala Japonski prijateljstvo, trgovsko in mornariško pogodbo, ki je bila sklenjena leta 1924 in podaljšana leta 1930.

Mornariški krogi nimajo mnogo upanja, da bi prišlo do kakega sporazuma, zlasti še, ko je načelnik japonske delegacije admiral Isorulu Jamamoto takoj pri svojem prihodu izjavil, da Japonska ne bo privolila, da bi še nadalje ostalo med Anglijo, Združenimi državami in Japonsko razmerje 5-5-3, vsled česar v tej točki Japonska ne more sprejeti nikakega kompromisa.

Anglija in Združene države bodo vztrajale pri tem, da to razmerje, ki je bilo določeno v washingtonski in londonski pogodbi, ostane tudi v bodoče v veljavi in ti dve državi ne bosta dovolili, da bi imela Japonska z njima enako močno mornarico.

Ameriški delegat Norman H. Davis želi, da bi se vršila pogajanja skupno med vsemi tremi državami, toda ta predlog bi mogla postaviti samo Anglija, ki je povabila ameriške in japonske delegate na razgovor ter je v svojem vabilu povdarjala, da se bodo vršila pogajanja posamezno med dvema državama. Tudi Japonska želi, da bi se samo dve državi med seboj pogajali.

Navzlic temu, da so Anglija in Združene države odločne v tem, da ne ugodijo japonski zahtevi, je vendar japonski delegat Jamamoto med vsem najbolj uverjen, da bodo sedanja pogajanja rodila sad ter pravi, da bo Japonska storila vse, da pride do sporazuma in upa, da bosta tudi ostali dve storile isto.

Jamamoto pravi, da želi Japonska za sebe in za vse države imeti mornarico, ki zadovoljuje za njeno obrambo, ne glede na to, ako je ta ali ona mornarica močnejša kot druga, toda nobena mornarica ne sme ogroziti mornarice druge države.

OPUSTOŠENJE V MANILI

Manila, Filipinski otoki, 17. oktobra. — Velikanski vihar, ki je divjal nad glavnim mestom Filipinov, je povzročil škode nad \$5,000,000 in 10,000 ljudi je brez strehe. Izruvanih je bilo na tisoče dreves in po ulicah je bil vsak promet nemogoč.

Šest ljudi je utonilo, več žrtev pa je bilo najbrže po deželi. Vihar je bil tako strahovit, da je nosil drevje po zraku in ga mestal v hiše skozi okna in strehe.

Krasni park okoli vladne palače je opustošen in na njem stoji čevljev globoka vođa.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)
Frank Zahar, President L. Benedik, Treas.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
100 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Na celo leto velja na Ameriko in	Za New York na celo leto	\$7.00
Kanado	Za pol leta	\$3.50
Na pol leta	Za inozemstvo na celo leto	\$7.00
Na četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in praznikov.

Dopis brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovito pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-3878

TRAGEDIJA

Mesto Pečuh (Pees) leži v južnem delu Madžarske, nedaleč od jugoslovanske Slavonije.

Kar se je zadnje dni odigralo v tem mestu, je tak, značilno in pretresljivo, da pozna zgodovina le malo sličnih primerov.

Ne pretiravamo, če rečemo, da ne pozna svet sploh nobenega sličnega primera.

V bramanski Indiji ali na Daljnem iztoku se včas pri- peti, da se vsled tega ali onega vzroka večja skupina ljudi odloči za prostovoljno smrt. K temu jih vodijo razni ver- ski nagibi.

Kar se je pa zgodilo v Pečuhu, je povsem svojvrsten slučaj.

Tam je sklenilo nad dvanaest sto premogarjev, da si prostovoljno vzamejo življenje.

Kompanija jim je dajala sramotno nizke plače za trdno in nevarno delo. Plače, s katerimi niso mogli preži- veti niti sebe niti svojih družin.

Vse prošnje in vse pretnje niso nič pomagale.

Slednjič so sklenili: — Če ne bo kompanija ugodila našim zahtevam, se bomo zabarikadirali v premogovniku, mičili naprave za dovajanje zraka ter se zadušili oziroma pomrli od lakote.

In ni dosti manjkalo, da niso izvedli svojega sklepa.

Med njimi je bilo par omahljivcev, kiso se v strahu red stradanjem skušali obesiti.

Tovariši so jim zvezali roke in noge, da jim namera ni uspela.

Prostovoljna smrt v masah kot sredstvo v borbi za stanek — to je pretresljiva novost, s katero so kompa- nijski sužnji v Pečuhu obogatili izkušnje sveta.

Na tem mestu ne bomo razpravljali o upravičenosti zahtev premogarjev in o stališču, ki ga je zavzemala družba.

Ozrmo se le na človečansko stran te pretresljive tra- gedijske.

Človeku se mora krčiti srce ob misli, da se je pojavil v stotinah ljudi tako silen obup, da so hoteli na takšen na- čin obračunati s svojimi zatiraleci.

Nekateri kapitalisti očitajo pečuskim premogarjem komedijanstvo. Če je to komedijanstvo, je komedijanstvo vsaka borba za vsakdanji kruh.

Kar so preživeli premogariji v pričakovanju smrti pod zemljo, se ne da opisati.

Le srce, v katerem je ugasnil zadnji žarek upanja, si more predstavljati te grozote.

KRIZEVA POT KOROŠKIH SLOVENCEV

Kako se godi slovenskim manjšinam na Koroškem in kako spoštuje Avstrija svoje obveznosti napram njim na šolskem polju nam je najbolj nazorno orisal senator dr. Valentin Rožič v svojem velikem govoru 22. marca v senatu.

Stitisoč koroških Slovencev nima nobene slovenske šole, edino v Globasnici in v Selah se poučuje slovensčina v prvem in nekaj tudi v drugem šolskem letu. Germanizacijska mašina dela na Koroškem ka- kor ni delala še nikoli v zgodovini našega naroda. Ker je od stitisoč koroških Slovencev polovica narodno nezavednih, operira nemštvo s številko 50 tisoč zapeljanih narodnih od- padnikov in renegotov, ter z njihovi glasovi Avstrija pobija vse zahteve. Taka taktika je bila vedno le znak slabosti naroda, ki jo je izvajal, in do sedaj še nikoli ni bila neka- znovana. Zdi se, da ima režim v Avstriji zaradi dosegljivega pogrešenega postopanja na- pram koroškim Slovincem svoje skrbi. Saj se včasih iz- ust čujejo tudi medle obljube. Naše širokogrudno postopa- nje napram našim Nemcem je očividno uspravilo avstrijske sosedu, ki mislijo, da je čisto v redu, da imajo Nemci pri nas svoje šole, svoje učiteljske, meščanske šole in gimnazije. Obenem pa smatrajo, da je tu- di popolnoma v redu, če osta- nejo koroški Slovinci še na- prej gnoj za nemške njive ob Dravi in Zili, da ostanejo brez šol, brez slovenske službe bo- že, brez pravic pri sodnih in da so upoštevani samo tedaj, kadar gre za davke. V intere- su mira v Srednji Evropi, pred vsem pa radi naše časti in časti Nemcev samih je po- trebno, da napravi Avstrija na Koroškem red in da našemu narodu pravice, ki jih je ga- rantirala z mirovno pogodbo, da poskrbi, da se bo naša mla- dina na Koroškem naučila na- rodnega jezika v šoli, da pre- uradi vse šole v slovenskem delu Koroške res v manjšin- ske šole, kakor so naše nem- ške v Vojvodini in na Kočev- skem. Dovolj je izginilo slo- venskega življa v Alpah in ne smemo gledati prekrižanih rok nadalnega umiranja svojih bratov. Turki so zaslužili te- lesa, nemška civilizacija je pa zaslužila gluše, a ni mogla zaslužiti vseh. Od stitisoč je danes še 50,000 na Koroškem narodno zavednih, kljub temu, da se v šoli ne uče slovenske besede, in kljub temu, da so iz- postavljeni sramotnemu in za- ničevanju, vrše svojo sloven- sko kulturno misijo.

Koroški Slovenci so dobri avstrijski državljani in patrio- ti, a nečesto postati Nemci. Oni hočejo ostati Jugoslavlani, ka- kor hočejo ostati naši Nemci dobri Nemci. Kakor se zavze- majo Nemci v Avstriji in Nem-

čiji za svoje rojake v Jugosla- viji, tako se moramo tudi mi spominjati naših bratov izven mej naše države. Nemci kaj radi naglašajo, da tvorijo Ko- roški Slovenci važno vez med Nemci in Jugoslavlani. Mi smo istega mnenja. Zato opozarja- mo avstrijske državnike, da smo na tej točki zelo občutlji- vi. Po tem, kako bodo Nemci postopali z našimi rojaki na Koroškem, naj se uredi tudi naše postopanje z našimi Nem- ci. — Mi smo uredili naše raz- merje do naših Nemcev tako, da smo želi priznanje vse civi- lizirane Evrope in zahvalo za- dovoljne manjšine, a v Avstri- ji se je položaj Koroških Slo- vencev vsako leto poslabšal in ni bil še nikoli tako obupen, kakor je sedaj, ko se pretvarja- jajo šole v sredini Roža v po- polnoma nemške in zasledajo slovenske župnije z duhovniki iz rajha. Jutri ne bomo imeli več slovenske dece na Koro- škem in ne bomo imeli več na- raščanja za kulturna društva, ne pevcev za slovenske pevske zbornice. Zunanji minister naj o- pozori avstrijsko vladu na nje- ne dolžnosti kulturne države, da izpolni svojo obljubo. Če o- pomini ne bodo zalegli, naj se pa Nemci zavedajo, da lahko napravijo iz Koroške drugo Kosovo. Nikoli ne bomo dovi- lili, da se na Koroškem ponovi zgodovina polabskih Slova- nov. Grobov je bilo že dovolj.

HAYDNOVA LOBANJA

Letos je minilo 125 let, od- kar je na Dunaju umrl slavnj komponist Jožef Haydn. In še- le čez 125 let bo njegova loban- ja zopet počivala poleg dru- gih ostankov velikega kompo- nista.

Dne 15. junija 1809 so poka- pali njegovo truplo. Prav te- daj je bil na Dunaju Napoleon s svojo vojsko. Za častno stra-žo so stali dunajski meščanski brambovci in francoski voja-ki. Pri pogrebu se je Napoleon dal zastopati po svojih gene-ralih. Zgodilo pa se je, da je m- tvo Haydnovo truplo le malo časa mirno počivalo v zemlji. Tedaj se je širila nekaka praz- na vera, češ da mrličeva loban- ja prinaša srečo. — Jožef Haydn je bil delj časa v službi kneza Esterhazyja. Po njego- vi smrti sta se domenila neki Johann Peter, upravitelj poli- cijskih zaporov, in Esterhazy-jev tajnik Karl Rosenbaum, da se morata polastiti Haydnove lobanje — zaradi svoje babje vere. Podkupila sta grobarja, ki jima je dovolil, da sta sku- paj z dvema magistratnima uradnikoma odkopala Hayd- novo truplo in mu odrezala glavo. Peter je glavo vzel s se- boj, jo prepiriral, spravljal lo- banjo v stekleni skrinjico ter

zelo izročil Rosenbaumu. Ta je lobanjo hranil do leta 1820.

Tega leta pa je knez Ester- hazy sklenil, da Haydnovo tru- plo ne sme počivati zunaj du- najskih vrat, ampak naj počiva- rajše v Eisenstadtu, kjer je Haydn toliko let deloval. Tu bo za Haydna pripravljen dostojnejši grob. Dne 30. okto- bra so grob in odprli z grozo o- pazili, da je truplo obglavljeno. Obveščena policija je kaj kmalu imela sled za storilci. Zaslišan je bil Peter, ki je ob- dolžil Rosenbaumu. Ta je mo- ral izročiti oblastem prepari- rano lobanjo, katero so položi- li v Haydnov grob v Eisen- stadtu.

Toda Rosenbaum ni izročil oblastem prave lobanje. V Haydnovem grobu je počivala lobanja nekega drugega. Pre- den je Rosenbaum umrl, je pa Haydnovo lobanjo izročil Petru. Ta pa jo je v svoji o- proki leta 1839 zapustil "dru- žbi prijateljev glasbe na Dunaju". Toda Petrova vdova pa ni izpolnila mozeve oporoke, am- pak je lobanjo darovala učen- njaku dr. Petru Hallerju, ka- teri jo je leta 1852 podaril slo- vemu zdravniku in anatomu profesorju Rokitskemu. Ta je umrl leta 1878. Sedaj se je oglašil anatomski institut du- najske medicinske fakultete ter zahteval lobanjo "z vsemi drugimi učnimi pripomočki vred". Sinovi Rokitskega, izmed katerih je bil eden ba- rist na dunajski dyorni operi, pa niso hoteli ugoditi tej za- htevi. Tako je lobanja ostala pri njih do leta 1895, ko so jo izročili "družbi prijateljev glasbe", kakor je želel še po- kojni Peter. Ta družba pa je brez vsake pietete razstavila lobanjo v svojem muzeju za- ven kopice Haydnovih roko- pisov.

Sedaj bo avstrijska vlada zgradila J. Haydnmu poseben mavzolej. Zato zahtevajo od "družbe prijateljev glasbe" tudi Haydnovo lobanjo. Ker je to prijatelji glasbe nočejo dati zlepa, jo bodo dali zgrda.

Haydnovo truplo pa bo mor- da po 125 letih vendar le na- slo svoj pokoj.

"GLAS NARODA"
zopet pošiljamo v do- movino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorod- nike ali prijatelje, to lahko stori. Naročnina za stari kraj stane \$7. V Italijo lista ne pošiljamo.

Dopisi.

Ely, Minn.

Cenjeni: — Priloženo dobi- te Money Order za \$11.20 za 3 naročnine. Bil sem po naselbi- ni in nekaj števk razdal. Glas Naroda se ljudem čimdalje bolj dopade, le žal, da so druž- be zmanjšale delovnik od 15 na 10 dni na mesec. Nekateri delajo še manj kakor 10 dni. Ta je za družinske očete hud udarec, posebno zdaj, ko je zi- ma pred durmi in ljudje nima- jo premoga za gorkoto v sta- novanjih. Več članov je bilo primoranih pustiti podporno društva, ker nimajo denarja za assessment. Navzlic temu gre- do po življenjske potrebščine navzgor. Tam, kjer bi ljudje še kaj lahko zaslužili, namreč pri reliefu, pri delu na cestah, so najeli nakladalnice na plin, namesto da bi ljudje naklada- li truke. Tako da gre največ vladnega denarja za plin.

Pozdrav! J. P.

San Francisco, Cal.

Priloženo vam pošljem \$1.50 za Glas Naroda. Kar se dela- tiče, je letos nekoliko boljše ne- go je bilo lani. Toda kaj po- magaj, ker samci ne delajo več kot po devet ur na teden, ože- njeni pa dva ali tri dni na te- den. Dela se po šest ur na dan. Zaposleni smo pri gradnji ce- ste v bližini mesta. Plača je 62 in pol centa na uro. Jaz zaslu- žim \$5.63 na teden, potem naj- pa človek živi v tej draginji. Sedaj je vsaka stvar dražja, posebno pa hrana.

Te dni sem čital, da so ubili jugoslovanskega kralja. Kak- sne bodo posledice? Ali bo voj- na? Če bo, bo povsem drugač- na kot je bila zadnja. Pušk in topov se bodo le malo poslu- ževali, pač pa bo strupeni plin igral glavno vlogo.

Tukajšnje slovenske novice mi niso znane, ker ne zahajam med Slovence. V prostem času iščem kakšno bolj primerno delo.

Pozdrav vsem čitateljem Glas Naroda in mu želim dosti naročnikov. Pozdrav tudi Pe- tru Zgagi.

Frank Zajc,
378—3rd St.,
San Francisco, Cal.

ROMAN

"PROKLETSTVO LJUBEZN!"

je tako lep in pretresljiv, da ga boste čitali z največ- jim zanimanjem.

\$1.50

(2 KNJIGI)

V zalogi ga ima

KNJIGARNA GLAS NARODA
216 West 18th Street
New York, N. Y.

Peter Zgaga

DO KDAJ JE ŽENSKA DO- VZETNA ZA LJUBEZEN?

To vprašanje se je pojavilo v veseli družbi. Ugibali so ta- ko in tako, jaz sem pa povedal sledečo resnično zgodbo:

— Bilo je na Koroškem te- kom italijanske okupacije za- padnega dela te naše nesrečne zemlje.

O, Korošice! Menda jih ni na svetu deklet, ki bi se mogle primerjati z njimi. Žive so, razposajane in nagajive — in Bogu bodi potoženo — na mo- ralo ne dajo dosti.

V mali prijazni kmetski hi- šici si živele tri sestre. Naj- mlajša je bila stara šestnajst, najstarejša pa enindvajset let. Vse tri visoke in vitke ko- jelke, obrazov pa kakor bres- kevi in nagelnov cvet.

Pri njih je živela teta, sta- ra devica, menda ji je bilo nad sedemdeset let. Teta je bila v tri gube sključena in brke je imela pod nosom, da bi ji jih lahko zaviral marsikak dvaj- setletni mladenič. Le napol je videla in slisala, toda jezik ji je migal prav po salamskno. Sestre so jo rade, imele. Bila je njihova edina pomoč in za- slomba.

Njihovi bratje so bili na fronti; očeta jim je ubil Itali- jan.

Kot so še danes, so bili tedaj na Koroškem hudi časi.

Nekega večera, ko so vse tri sestre in teta pri mizi sedele, so se odprla vrata in vstopilo je pet italijanskih vojakov. Bi- li so menda oficirji in poleg- tega tudi same Mussolinijeve žlahte, ker so tako grdo gledali kot sam bogasvaraj.

Zahtevali so večerjo in pre- nočišče, če ne —

Dekleta so se prestrašila, stara teta bi bila kmalu omed- lela. Začele so jih prositi malo po nemško malo pa laško (dve sta znali laško, ker sta bili že v Trstu), naj jim ne zažgo hi- še nad glavno in naj se usmilijo stare tete, ki bi kmalu padla v nezavest ob pogledu na "zma- goslavnega" sovražnika.

Lahi so se pa začelo nekam čudno muzati in kazati bele zo- be, kajti ves Rim ne premore takšnih signorin kot so bile te tri Korošice.

Najbolj zgovoren med njimi je začel tolmačiti, da je še vedno vojna, grozna in neiz- prosna in da se je treba po- koriti vojaškimi poveljem.

Sestre so jih prosile, naj prizanešajo ubogi stari teti, s hišo naj pa počno, kar hočejo, samo da stari teti prizanešajo.

Vsaka je prišla svojega za roko in ga začela prositi usmi- ljenja. Medtem so se pa pogle- di ujeli in se sporazumevali poenami.

Dva sta žalostno stala pri vratih in se že odpravljala v sosednjo hišo, vedoč, da sta takorekoč brez potrebe in sta polegata tudi čutila veliko pomanjkanje.

— Vojska je vojska — so se začele opravičevati deklice stari teti — ne moremo poma- gati. Vojska je hud gospodar. Toda za domovino in za cesar- ja ni nobena žrtve prevelika.

In že so hoteli oditi po stop- niceh v gornje nadstropje ter vsaka svojemu odkazati pre- nočišče.

— To je zaradi vas, teta — so ji rekly — da se vam ne bo nič zalega zgodilo, se bomo me žrtvovali.

Takrat se je pa teta strašno razjezila.

— Tudi jaz se hočem žrtvo- vati za cesarja in domovino! — je vzkliknila preko brezbo- jih željosti. — Tudi jaz ho- čem trpeti in vse doprinesiti domu na oltar. Vse moramo tr- peti... Čemu bi bila jaz iz- vzeta?

— Za menoj, fanta! — je re- kla onima dvema, ki sta stala na vežnem pragu in je odprla vrata v svojo kamro.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJE- MO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO	V ITALIJO
Za \$ 2.30 ..... Din. 100	Za \$ 9.35 ..... Lir 100
\$ 5.25 ..... Din. 200	\$18.25 ..... Lir 200
\$ 7.50 ..... Din. 300	\$24.60 ..... Lir 300
\$12.25 ..... Din. 500	\$38.20 ..... Lir 500
\$24.25 ..... Din. 1000	\$76.40 ..... Lir 1000

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Na izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo še boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIN
Za izplačilo \$ 5. — morate podati \$ 5.75
\$10. — " " \$10.85
\$15. — " " \$15.60
\$20. — " " \$21.10
\$25. — " " \$26.25
\$30. — " " \$31.50

Prejemnik doti v starem kraju izplačilo v dolarjih.

Največji izplačilo po Cable Letter za priateljino \$1.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

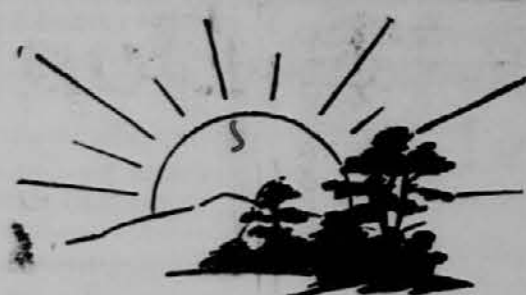
"Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

LONDON SE PRENAVLA

Ko so socialisti prevzeli mestno upravo, v Londonu, so ob- ljubili, da bodo dali porušiti vse stare hiše in zgraditi no- ve. Vse hiše, ki so popravila potrebne, bodo popravljene. Na sliki vidite, da je mestna uprava začela izvrševati načrt.

TEKOM "MESEC MLEKA" SE NEWYORČANI, MLADI IN STARI, BOGATI IN REVNI, UČE ZA SVOJ TRAJNI DOBROBIT, TEGA PRVEGA TEMELJNEGA PRAVILA ZA ZDRAVJE:

MLEKO je Narave Telesna Straža

SPRAVITE več mleka v vaš sistem in več sistema v vaše mleko: kvart dnevno za vsakega otroka — pint dnevno za vsakega odraslega. Ne opuščajte. Če zgrešite čas pri lunčini imejte dve pri večerji. Če ne morete zvečer zaspati, poskusite čisto gorko mleko, baš predno ugasnete luč. Naj bo tako ali tako, dobite vašo količino mleka za zdravje. Tvegano je pasti pod dnevni minimum, ki je zgoraj predpisan.

Da, mleko je Narave telesna straža. Utrjuje v vsakem pogledu: kožo, vključno polt; kosti, vključno zobe; meso in mišice, prebavo. Mleko je tudi gotovo-pripravljena dijeta Narave. Telo se ga navzame,

kakor se navzame goba mokrote — hitro — ter razdeli svoje zaščitne elemente po vsem vašem sistemu ter zaščiti vsaka vrata proti bolezni in nalezljivosti.

Mleko je gradilna-snov, idealno pripravno za potrebe človeškega telesa. Vse življenje je proces izrabljanja. Če ne popravite tkiva, tvegate svojo priliko za dolgo življenje. Obnoviti morate telesne procese ter obdržati veličastni "stroj" v redu. Nič, dobesedno nič, ne bo opravilo dela tako dobro kot mleko. Zdravniki pravijo "Ni ga zadovoljivega nadomestila za mleko."

Mleko razveljavlja staro matematično pravilo. Celota JE večja nego skupina njenih delov. To je

Vitalaktični Princip, ki se nahaja samo v mleku. Vi lahko vzamete iste kemične elemente posamič ali skupno, pa še vedno ne dobite brezprimerne mešanice Narave. Mleko, kot mleko, stori, česar ne more storiti noben ali vsi njegovi elementi v katerikoli drugi obliki.

Toda, pončite se o mleku s tem, da ga pijete — zjutraj, popoldne in zvečer. Vzemite steklenico, smetankega in mrzlega ter nalijte njeno vsebino, porcelanasto čisto, v čašo. Dvignite k svojim ustnicam ter spravite v svoj sistem, požirek za požirkom. Pomagajte sebi in pomagajte dairy-farmerjem naše velike države. Sedaj je čas za začetek.

Pijte več Mleka: JE DOBRO ZA VAS

DRŽAVA NEW YORK

KRATKA DNEVNA ZGODBA

II. R.:

HITRO IN ODKRITO PRIZNANJE

— Torej priznate, da ste zakrivali to tatvino? Imenitno! Kdo je zdaj na vrsti?

Policijski komisar Finley si je brisal potno čelo. Vodja preiskovalnega oddelka Smith si je prižgal svojo cigaro, kancelist Manchester je pa izrazil trenutek oddiha, da si je potisnil v usta naenkrat tri kroglice žvečilne gume.

Na vrsto je prišel mladenič mornarstva, plahega pogleda.

— Torej, — je začel Smith potem, ko je bil pulnil oblak modrikastega dima pod strop — torej zbrani dokazi pričajo, da ste bili v torek v mestnem kopalšču. To je nesporno ali bi, toda iz kopalšča ste stopili o pol dvanajstih dopoldne... Tiho! Odgovarjali boste šele kadar boste vprašani. Saj vendar ne boste tajili stvari, ki imamo o njih tu dokaze, e? — Sicer pa, bilo je ugotovljeno, da ste se vrnili domov v pol dveh. Kje ste bili ta čas?

— Jaz... je začel blede mladenič v zadregi in se ozrl okrog, kakor bi klical z očmi na pomoč.

— Bili ste pri svoji sestrični, s katero ste se sprijeli, kajne?

— Jaz... je ponovil mladenič z drhtečim glasom in na obrazu se mu je začrtal izraz brezmejnega začudenja.

— Prav je, da ne tajite, fant hitro in odkrito priznanje vedno omili kazni in olajša vest. Ali ste morda nameravali pobotati se s svojo sestrično? To-

da kaj pomagajo vsi dobri sklepi, če pa ima človek tako sestrično, kaj ne? Zapletla sta se v hud prepir, med katerim je vam odrekla pravico do dela dedščine po teti, čeprav ste prepričani, da vam pripada. Razburili ste se, postali ste glasnejši. Sestrična je vas hudo razžalila, mar ne? In tedaj ste končno izgubili ravnotežje, — zdrava pamet je vas zapustila. Pograbili ste sekiro in...

Bledi mladenič je mrtvaško posinel in kolena so se mu sunljivo tresla.

Smith se je zadovoljno popraskal za ušesi in pripomnil tiho:

— In potem ste jo udarili. Ne zato, da bi bili s tem nameravali morda že priti k nji, tega ne trdim, temveč zato, ker je vas poglajala v zločin skrivnostna, neznana sila...

— Ne, ne! — je vzkliknil obdolženec prestrašeno.

— Kaj, da ne? — je zagodrnjal Smith. — Pravite, da vas ni poglajala v zločin skrivnostna, neznana sila?

Mladenič je zajecel nekaj nerazumljivega.

— Ponovimo torej kratko, kako je bilo, — je posegel v preiskavo komisar Finley. — Vi torej priznate, da ste bili pri svoji sestrični?

— Toda jaz vendar... je protestiral prestrašeni mladenič.

— Nobenega "toda" je nadaljeval Finley — okolnost poseta je točno ugotovljena in

zadostuje nam, da vas obtožimo. Nihče drugi ni prišel opoldne k vaši sestrični. Ne glede na to, da priznate, da ste se zapletli s sestrično v prepir...

— Saj se nisem! — je kričnil mladenič obupano.

— Pravite da ne? — je zarohnel nanj komisar Finley. — Saj si sami nasprotujete, fant! In zapomnite si, da ne moremo z vami tritati časa. Imamo protokol, a protokol nam jasno pove, da ste s sprijeli svojo sestrično in potem...

— In potem, — je nadaljeval Smith, — bodisi pod vplivom trenutne jeze, ali pa po trenutnem prevdanku in temeljiti pripravi ste pograbili sekiro in jo udarili.

Mladenič, ki je poslušal v začetku izbuljenih oči, jih je zdaj naenkrat zaprl. Ustnice so se mu tresle in hropel je.

— Če ste ravnali premišljeno, — je vzkliknil Finley zmagoslavno, — zaslužite smrt na električnem stolu. Električnega stola vas lahko reši samo hitro, odkrito in popolno priznanje. No, ali ste premišljeno zasnovali ta zločin?

Glava bledega mladeniča je poskočila k zadnji obrambi, potem mu je pa klecnila onemoglo in udano na prsa.

— Torej priznate, — je zaključil Finley zasliševanje in si obrisal potno čelo. Smith je pritisnil na protokol štampiljko in si prižgal novo cigaro, kancelist je pa spretno potisnil v pisalni stroj nov list

papirja, v usta pa še tri kroglice žvečilne gume.

— Odvedite ga! — je zapovedal komisar Finley. — Naj vstopi naslednji!

V pisarno je stopil krepak mladenič visoke postave in zaprilega obraza.

— Zakaj pa ne odvedete tega, — gromska strela? — je vprašal Smith stražnika in pokazal na bledega mladeniča.

— Gospod komisar, saj ta ni triv, — je odgovoril stražnik v zadregi. Dvignil je rjav kovček, stoječ kraj mladeniča. — Ta fant je prišel osnažiti okna, kakor je naročil večeraj gospod komisar.

ORIGINALNA ODLOČITEV

Bivša filmska igralka Corlis Palmerjeva se je dala ločiti od moža iz razloga, ki je celo v zgodovini ameriških ločitev nekaj novega.

Palmerjeva je rada vabila svoje prijatelje in prijateljice v hišo. Mož pa je pisal gledališke igre in je bil tako nečimern, da je z njimi dosledno trafil svoje goste. Zaradi tega so začeli ti polagoma izostajati in Palmerjeva jih ni mogla zvabiti v hišo z ničemer več. Zaman je moža prosila, naj ostavi nezadržljivo recitiranje svojih del. Ni se dal ugnati. Končno je vložila tožbo za ločitev zakona.

Pri razpravi se je mož ponudil, da prečita eno svojih del, da bi sodnik videl, kakšno krivico mu delajo žena in ljudje. Sodnik se je te ponudbe tako ustrašil, da je brez dokazilnega postopka izrekel ločitev.

Advertise in in "GLAS NARODA"

218

IX.

Po vitezovem odhodu je izrazil grof željo, da bi Henrika vsak dan prihajala v palačo.

Luiza je v družbi svoje družice iz otroških let kmalu telesno in duševno okrevala. Čutila se je tako srečno, da slepo rekle bolj srečno sploh ne more biti. Vendar je bila pa večkrat nekako čudno zamišljena.

Grofica jo je več dni opazovala in slednjič je prišla do prepričanja, da se godi v nji nekaj izrednega. Po dolgem razmišljanju je sklenila vprašati jo:

— Kaj niste srečni tu, Luiza?

— Kako bi ne bila srečna pri vas, tako dobri, tako usmiljeni... tako... ljubeznjivi.

— No torej, drago dete, zakaj te pa vidim včasih tako žalostno?

— Mene?

— O, nikar ne taji! Videla sem tvoje solzne oči.

Luiza ni odgovorila. Diana ni silila v njo; privila je svojo hčerko na sree in se zadovoljila s tem, da ji je zašepetala:

— Nočem, da bi plakala, draga Luiza!... Tvoje solze mi režejo srce... Nikoli več ne smeš plakati.

Po tem pogovoru je skušala Luiza prikrihati svojo otožnost. Otožnost jo je pa obhajala pri spominu na nesrečno bitje, ki je trpelo zaradi nje in tvegalo svoje življenje, da zaščiti njo. Nobena sila ni mogla odvreniti od nje tega spomina.

Zdravnik je prosil, naj mu privede slepo dekle. To nalogo je prevzela Henrika. Piccardu so pa naročili, naj gre z njima in počaka, da se vrmeta od zdravnika.

Spotoma je Luiza neprestano vpraševala, po katerih ulicah gredo.

— Povej mi ime vsake ulice, ki bomo šli po nji, draga Henrika, — je ponavljala ve in ve.

— Zakaj te pa zanimajo imena ulic? — se je začela Henrika.

— Rada bi vedela, če sem po teh ulicah že hodila.

— Ti si pa res radovedna... K sreči boš kmalu sama videla, po katerih ulicah bova hodili... in koga bova srečali med potjo.

Čitatelj je gotovo že uganil, da je mislila Luiza na brusača, na Petra Frocharda.

Mislila je, da bo Peter s svojim brusom gotovo večkrat hodil mimo grofove palače in da prej ali slej zasliši njegov klic: — "Dajte brusit... škarje, nože!..."

Toda vroča želja se ji ni hotela izpolniti.

In vendar ju je Peter nekega dne srečal. Vrlom fantu je prišlo na misel ogovoriti deklet. Toda v zadnjem hipu je obstal nepremično. Sree mu je začelo močno utripati pri pogledu na slepo Luizo, na zdravo dekle rdečih lic, ki je bilo tako blede, izmučeno in v sestradano v času, ko jo je neusmiljena babura vlačila po ulicah in jo silila prosjati.

In skril se je za vogel ulice, da bi ga Henrika ne opazila. In ko sta odšli mimo, je še dolgo nepremično stal, predno je nadaljeval svojo pot.

Tistega dne niti niti ni na svoj obrt; do večera je taval po mestu, ne da bi se spomnil, da ni še jedel in da ni zaslužil niti belice. Tako se je vračal brez zaslužka k podli starki, ki je že komaj čakala, da mu po svoji stari navadi vzame vse zaslužek.

Od "angelčkov" smrti se namreč Frochardka ni več pokazala na ulici.

Dokler je živel njen ljubljani sin, se ni ustrašila nobenega truda, nobenega ponižanja, samo da je mogla pijanemu in razuzdanu preskrbeti denar.

Toda po Jakobovi smrti je živela stara beračica samo od tega, kar je prinesel brusar. Sicer je pa pila samo žganje in tega je popila vedno toliko, da je nezvestna obležala.

Tistega dne, ko je srečal Luizo, pa Peter sploh ni mislil na povratek. Začel je tavati po ulicah in neprestano mu je rojila po glavi misel na Luizo.

Obenem pa ni mogel pozabiti, da ga čaka doma mati in da je morda lačna.

Sree ga je zabolelo in zašepetal je sam pri sebi: Ne, ne smem jo zapustiti!

In Peter je vzel iz žepa težak ključ od

vrat materine bajte. V bajti je stopal počasi in previdno, da bi se ne zbudila Frochardka, če bi slučajno spala.

Opreznost je bila odveč. Ostudna starka je ležala na tleh; imela ni več toliko moči, da bi se bila privlekla do svojega brloga.

Prazna, po žganju dišeča steklenica, je ležala kraj nje, a kos sveče, zatakujene v grlo prazne steklenice, je razsvetljeval ta prizor.

Frochardka je bila po svoji stari navadi pijana do nezvesti. Če bi se bila slučajno premaknila, bi se bile cunjice na nji vnele. Peter je pobral steklenico s svečo in jo postavil na mizo. Do jutra je presedel na pručici.

Oči vso noč ni zatisnil, ker so ga preganjali spomini na slepo Luizo. Videl jo je v duhu, kako gre po stopnicah na podstrešje. Videl jo je zopet, kako tiplje z rokami in išče vrvice, nadomestilo ograje.

In da bo privid popoln, je zaslišal še glas pijane Frochardke, ki je v nemirnem spanju strašno zmerjala in preklinjala ubogo Luizo, ker ni hotela po ulicah prepevati in beračiti.

X.

Brusač je hodil vsak dan mimo zdravniškega doma. Toda šele čez tri dni je zopet zagledal Henriko in Luizo v spremstvu starega sluga. Brusač jima je od daleč sledil, dokler nista zavili v palačo grofa de Linieres.

Njegovo presenečenje je bilo nepopisno in vpraševal se je, kako sta mogli siroti najti zavetišče v palači policijskega ravnatelja. Sree ga jezobolelo. Pomislil je, da bodo gotovo vpraševali, kako se ji je godilo pri njegovi materi.

Nesrečnoč je že videl v duhu sebe in svojo mater sredi birčev na poti na policijo. In gotovo bi moral vpričo Luize poslušati porazno sodbo o burnem življenju svoje matere.

Morda bi začeli govoriti celo o smrti starejšega Frochardkega sina in njenega moža. In Luiza bi zvedela, da je njen prijatelj sin usmrčenega morileca, ki so živemu polomili kosti na kolesu na javnem trgu.

Končno, ko je minilo osem dni brez posebnih dogodkov, je zbral ves svoj pogum in se vrnil h grofovi palači.

Ustavil se je nekaj korakov od glavnega vhoda, ki je pred njim stala francoska straža.

Zadržtel je. In morda prvič v življenju se mu je zazdelo krošnjava na hrbtu težka.

Ah, če bi si bil upal dvigniti glavo in pogledati v okna prvega nadstropja, kako bi mu bilo zaigralo sree!

Luiza je stala pri odprtem oknu s Henriko, ki ji je pravila, kaj se zunaj godi. Toda ubogi fant je nadaljeval svojo pot, ne da bi si upal dvigniti oči, da bi morda opazil, da ga birači zasledujejo.

Končno, ko je bil že precej daleč, se je pa le toliko osokolil, da je zaklical: "Dajte brusit... škarje, nože!... škarje, nože!"

In tedaj se je odločil poskusiti svojo srečo, pa naj se zgodi karkoli. Gredeč mimo palače se je ozrl na okna. Klic presenečenja in radost mu je zamrl v grlu.

Opazil je bil Luizo. Na prvi pogled jo je spoznal. Bila je njegova ljubljena Luiza.

(Dalje prihodajše.)

Ljubiteljem leposlovja

Cenik knjig vsebuje mnogo lepih romanov slovenskih in tujih pisateljev. Preglejte cenik in v njem boste našli knjigo, ki vas bo zanimala. Cene so zelo zmerne.

Knjigarna "Glas Naroda"

IZGNANCI

ROMAN IZ ŽIVLJENJA
ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL: I. H.

61

37. poglavje.

Gospa Lnetikoffova se je iz Nice preselila v svojo vilo ob Gardskem jezeru ter je živela popolnoma za sebe, samo skrbec za svoje zdravje.

Nataša je, kot prej, z največjo brigo skrbela za njo. Tako je prišel Božič in gospa Lnetikoffova je dala Nataši denar, da je kupila obleko za revne ljudi.

Sama večera ni obhajala ter je ostala v svoji sobi. Z zaprtimi očmi, oblečena v jopič iz kožuhrine sedi pri peči in misli na pretekla časa. Kako lepe božične praznike je nekdaj preživela.

Sredi v njene sanje zadoni domači zvonec. Prestraši se zmedeno pogleda okoli sebe. Kdo je sedaj hotel v njeno mirno hišo?

Čez nekaj časa nekdo potrka na vrata in na njen odziv vstopi Nataša.

— Matuška — brzojavka.

Star gospa se začudi, ko pogleda na majhni, zganjeni papir. Kaj je to?

Pa vendar stegne svojo trudno roko.

— Luč, Nataša.

Stara služabnica prižge električno svetilko. Gospa se vzravna in odpre brzojavko. Kdo ji je imel kaj tako nujnega sporočiti? In bere Danielino brzojavko, ki ji naznanja, da je bil zopet najden njen zaklad.

Krčevito ihtec glas se izvije iz njenih prsih. Vsa prepladena gleda Nataša v njen blede obraz.

— Matuška, ali si dobila žalostno sporočilo?

Z velikimi, svetlimi očmi pogleda kneginja Nataša ter pritise roke na sree, kerji je hotelo počiti.

— Nataša! Podoba — podoba mojega sina — je bila najdena in zopet jo bom dobila. — pravi s pojemajočim glasom. Nataša naglo skoči k njej in njene oči žare.

— Matuška — tako je prišel Jezušček tudi k tebi — hvaljeni naj bodo vsi svetniki, — pravi vsa ginjena.

Kneginja sklene roke.

— Da, prišel je tudi k meni, Nataša. Vidiš, ko je človek izgubil že vse, vse, tedaj šele more kaj dobiti.

— Gospodična Daniela mi jo bo prinesla — oh — za to jo bom kneževsko obdarila.

Nataša se oddahne in vpraša:

— Kdaj bo prišla?

— Tega ne vem — kmalu — upam, da kmalu. Štela bom minute. Sedaj pa zopet obhajaj Božič, Nataša, in me pusti samo v mojem veselju. Nikdar nisem mislila, da bom doživela tako veselje.

Gospa Lnetikoffova ostane sama s svojimi mislimi. Tako naslednje jutro pa pošlje Danieli naslednjo brzojavko:

— "Tisočera hvala za veselo novico. Prosim, pridite, kakor hitro mogoče. Ne bojte se nikakih stroškov. Z velikim nemirnom čakam. Lentikoff".

Dnevi potečejo v nemirnem čakanju in hrepenenju. Nato pa zopet pride brzojavka, s katero je Daniela naznanila svoj prihod.

Kneginja pošlje voz na postajo. Daniela, ki je prišla z Dimitrijem in Kristino, se je že v vlaku ločila od svojega spremstva. Ni vedela, ako ne bo v svojem velikem nemiru sama kneginja prišla na postajo. Toda čaka jo samo Nataša in zelo vesela pozdravi Daniela. Odpelje jo k čakajočemu vozu.

Dimitrij in Kristina gresta v najbližji hotel. Z Danielo sta se dogovorila, da tam počkata, da ju Daniela pokliče. ko bo med tem pripravila kneginjo na svidenje z njenim sinom. Daniela se z Natašo odpelje v vilo ob jezeru.

Gospa Lnetikoffova, stoji v črni obleki na vratih vile in s hlepečimi očmi gleda Daniela.

Daniela hiti k njej in ji poljubi roko.

— Dragi, milostljiva gospe — kako me veseli, da vas zopet vidim.

Stara gospa položi roko okoli njenega vratu.

— Moj ljubi otrok. — povejte mi najprej samo eno — ali ste prinesli moj zaklad? — jo vpraša hripavo.

— Da, da — drugače ne bi prišla.

Tedaj pa jo kneginja privije k sebi in jo poljubi na lice.

— Bodite blagoslovljeni za vse čase, ker ste mi storili tako dobroto.

Vse tri gredo v vilo. Daniela v sprejemni sobi odloži klobuk ter iz potniške torbice izvleče spominsko skrinjico.

— Ali se nečete najprej nekoliko okrepčati, Daniela? — jo vpraša kneginja.

Daniela pa zmaje z glavo.

— Zato je še pozneje dovolj časa — najprej vam moram vrniti vašo lastnino in vam povedati, kako sem jo zopet našla.

— Torej, pojdite.

Vstopijo v krasno opremljeno sobo. V peči gori svetel plamen in obe sedeta poleg peči.

Daniela razvije zavitek.

— Rdečega kovčega vam, žal, nisem prinesla, milostljiva gospe, toda skrinjico in zlato podobo, ki je nepoškodovana.

Skrinjico izroči kneginji, ki jo gleda z velikimi očmi in jo strastno pritiska na svoje sree.

Daniela ji natančno poroča, kako se je vse zgodilo, ne da bi omenila Dimitrija.

Kneginja ji stisne roko.

— Zelo ljubezni ste, Daniela, da se niste zžali pota in ste prišli k meni. Tudi vašemu bratu in ravnatelju Herderju sem dolžna veliko zahvale. Pred vsem pa božji previdnosti, ki je tatu peljala ravno v hišo, v kateri ste našli službo. Velik čudež je, da se je vse tako izteklo.

Daniela ji poljubi roko in jo pogleda z žarečimi očmi.

— Zgodil pa se je še mnogo večji čudež, milostljiva gospe in nebesom moramo biti hvaležni, da so se tega hotelskega tatu poslužila za svoje orodje, da se je mogel zgoditi čudež. Predno vam pa še kaj več razodenem, mi povejte, ako se telesno čutite dovolj močno — tako močno, da morete prenesti tudi zelo veliko veselje.

(Dalje prihodnj.)

LASTNO MATER JE USTRELIL

Murska Sobota, 6. okt.

Ljudje so se zganili ob strahni novici: ali je mogoče? Potem so umolkli. Molk zaradi kajnovske sramote je najhujši. Vsa velika tragika dogodka je v molčanju ljudstva. Kakor, da bi samo sebe oblatilo, če govori o človeku, ki se je tako daleč izpozabil, da je ubil njo, ki mu je s trpljenjem dala življenje.

Zločin je bil storjen na Domajnskem vrhu, ki pripada k občini Domajncem. Kraj leži ob cesti Cankova—Rogaševci, s katere pa je dobro uro hoda do kmeta Smodiša Jožefa. Kmetije niso baš bogate, a tudi ne siromašne, zato tudi na Smodiševi domačiji ni bilo pomankanja.

Smodiš je bil prišel l. 1921 iz Amerike ter je doma prevzel posestvo. Oče je kmalu nato umrl, njegova mati pa si je izgovorila običan prevžitek. Spočetka je bilo vse dobro. Jožef si je ustvaril družino, šest otrok je rastle pri hiši, dva hodita sedaj v šolo. Mati je pomagala, kolikor je mogla. Ob pridnem delu je 12 oravov zemlje dalo vsem dovolj kruha.

Ali... kljub številni družini je Jožef začel zanemarjati delo.

Na vseh sejnih ga je bilo polno, tudi gostili se ni izogibal.

Posledice: nezadovoljnost, nasilnost nasproti družini in drugim.

Kot suroveža ga slika ljudstvo, ki nima zaprtih oči.

Posebno s svojo 70 let staro materjo Ano Smodišovo se je sin kaj rad prepiral. Očital ji je brezdolje, da je samo za to pri hiši, da je. Zagrenil ji je sleherni grizljaj. Vzrok preprirov v zadnjih letih je bil tudi ta, ker je pač hotela mati spraviti sina spet na dobro pot.

Kljub zapeku si je pač še vedno lastila nadzorstvene pravice nad sinom. Ali kakor da bi izpodmikal kamen za kamnom, se je slednjič zrušila stavba...

Nedavno jutro je Jožef zarana vstal in se takoj podal v hlev, da nakrmi živino. Ko se je čez čas vračal proti hiši, je srečal svojo mater Ano, ki je nesla kosaro jabolk v shrambo poleg hleva, kamor vsako leto spravljajo sadje. Stopil je za njo in takoj se je začel prepirati med njima, ker je baš mati polagala slaba jabolka na dobro. Beseda je dala besedo in v prepiru je sin tudi vprašal mater, kje je njegovih 600 Din, ki jih potrebuje, da bo lahko šel na sejem. Nato mu je mati zabrusila: "Ali si že tako nemaren, da niti za svoj lastni denar ne veš?" Po teh besedah je zapustila shrambo in se napotila proti koncu gospodarskega poslopja. Sin pa je ves razsrjen zgrabil za puško, ki jo je imel baš v tem prostoru skrito za tramom.

Divji je stopil na prag. Mati je hotela zaviti baš okoli ogle, ko je sin pomeril iz razdalje sedmih korakov in sprožil. S krikom se je zgrudila mati in

negibna obležala v mlaki krvi...

Nikdo ni bil priča njunega kratkega prepira, le pok sta začela dva sosed, ki sta delala na bližnji njivi. Misleč, da je ustrelil kakšen lovec v bližini hiš ali da se je gotovo zgodila kaka nesreča, sta pritekla na dvorišče. Tu se jima je nudil grozen prizor: ob mrtvi materi je stal še vedno nepremično s puško v roki sin-morilec.

Vzela sta mu orožje. Na vprašanje, kaj je napravil, je Smodiš mirno odgovoril: "Ustrelil sem jo!"

Soseda sta takoj odšla po orožnike v Cankovo. Medtem pa je sin zapustil svojo žrtev ter odšel v sobo in se preoblekel. Ko je bil gotov, je šel se v klet in se napil jabolčnika...

Nato se je podal v Cankovo, odločen, da se sam javi oblastvom. Spotoma pa je že srečal orožnike, ki so ga takoj uklenili in ga peljali zopet nazaj na mesto zločina. Vpričo svoje žene, ki se je medtem vrnila s polja domov, je ob trupu pokojne matere priznal zločin. Ali čim je žena odšla, se je začel izgovarjati na nesrečo, čes: "Puška je bila za nič, hotel sem jo vreči stran, pa se je slučajno sprožila in strel je zadel mater v hrbet..." Slednjič pa je le klonil pod težo dokazov. Ko so ga po zaslišanju orožniki odgnali od kraja zločina, se je obrnila njegova plakajoča žena do njega in ga bridko zaprosila: "Skloni se vendar k mrtvi materi in ji poljubi v znak kesanja!" Ali Smodiš je samo nagnil glavo, odikmal in zapustil v spremstvu orožnikov mrtvo mater, družino in domačijo...

Naslednji dan je prispela na kraj umora sodna komisija iz Murske Sobotice: sodnik Komotar, sreski sanitetni referent dr. Gregor, dr. Kavkler in zapisnikar Rodč. Obdukcija trupla nesrečne matere, ki se je izvršila v mrtvašnici, je dokazala, da je nabolj iz neposredne bližine zadel strel v desno stran hrbta: nad ped širokim prostorom je bilo 52 luknjic, povzročenih od šiber. Le 4 so ostale v kožni plasti, a ostalih 48 je vdrla v notranjost in raztrgalo pljuča in žile. Smrt je nastopila zaradi notranje krvavitve in bi bila vsaka zdravniška pomoč brezuspešna.

Smodiš je zdaj v preiskovalnem zaporu sreskega sodišča v Murski Soboti. Je popolnoma miren in prav nič ne kaže, da bi se kesal svojega dejanja.

ZA HLADNO BELO HIŠO

Washington, D. C., 17. okt. PWA urad je določil \$150,000 za hladilno napravo v Beli hiši. Z delom bodo v kratkem pričeli.

Poziv!

Izdajanje lista je v zvezi

s velikimi stroški. Mno

go jih je, ki so radi sla-

bih razmer tako priza-

deti, da so nas naprosili,

da jih počakamo, zato

naj pa oni, katerim je

mogoče, poravnajo na

ročno točno

Uprava "G. N."

DEMANTI V AVTOMOBILSKEM MOTORJU

Večkrat se dogaja, da pri popravi avtomobilskih motorjev najdemo najrazličnejše stvari, ki so na skrivnost način zasle v motor in so večkrat v zvezi z zločinom. Nekdo, ki je sam avtomobilist, v listih popisuje svoje skušnje. Našel je v užigalniku motorja sportnega voza nekoč bakreno kroglo, drugič je našel za celo pest kovinskih opilkov. Vzrok je bila tukaj seveda sabotaža. Včasih pa se za takimi najdbami skriva tihotapstvo ali pa tudi goli slučaj.

Pri nekem motorju je odpovedala sesalka hladilnika. Ko jo je mehanik vzel narazen, je v njej našel velik biser. Čudno je, da ta dragocenost na svojem popotovanju ni bila prav nič poškodovana. Lastnik avtomobila je to najdbo prav lahko znal razložiti. Biser je izgubila njegova žena. Padel ji je iz prstana, ko je polnila hladilnik. Izgubo so takoj opazili. Biser so iskali povsod, dvignili tla avtomobila — brez uspeha. Na to pa, dabi bil biser padel v hladilnik, nihče ni mislil. Šele čez več mesecev ga je našel mehanik.

Nekaj podobnega je pred kratkim poročala angleška garaža. V hladilniku je našla velik demant. Tudi v tem slučaju je lastnik avtomobila pogrešal demant že dve leti.

Hudo se je čudil mehanik, ki je odprl star tank motornega kolesa, da bi zalil luknjo, do katere je težko prišel. Na zgornji strani tanka je poleg odprtine za vlivanje našel čedno pritrjeno malo posodico. Ko jo je vzel stran, je našel v njej celo zbirko nevdelenih demantov. Sedaj so zgodovino motornega kolesa skrbno preiskavali. Počasi so dognali, da je to kolo nekoč bilo zaplenjeno tihotapev, kateri je bil pozneje zaprt zaradi tihotapljenja kave in deviz. Carinska oblast je motorno kolo prodala na dražbi. Ker o demantih v kolesu nihče — razen tihotapevca, ki pa je seveda previdno molkal — ni ni vedel, so ostali v kolesu, dokler jih slučajno niso našli. Kolo je med tem v teku let, ko je tihotapev sedel v ječi, šlo iz rok v roke, dokler ga slednjič ni nekdo kupil zelo poceni, ko že ni bilo dosti več vredno ko staro železo. Pa je kupil demante.

Nepojasnjena pa je ostala kepica zlata v sesalki avtomobila. Ker se ventil ni hotel dobro zapirati in odpirati, so začeli iskati vzroke. Našli so krivca. To je bila zlata kepica, nekoč prav gotovo kaka zlatnina, katero pa je ventil zmečkal v kepo.

Vendar pa pisec ne svetuje da bi cenjeni bralec razdrli že vsak motor, da bi videli, ali ni kje skrit kak demant.

SLOVENIC PUBLISHING CO. TRAVEL BUREAU

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LIETOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

SHIPPING NEWS

20. oktobra: Bremen v Bremen, Ile de France v Havre

24. oktobra: Washington, Havre, Aquitania v Cherbourg

25. oktobra: Albert Ballin v Hamburg

26. oktobra: Berengaria v Cherbourg

27. oktobra: Europa v Bremen, Champlain v Havre, Conte di Savoia v Genoa

31. oktobra: Deutschland v Hamburg

2. novembra: Majestic v Cherbourg

3. novembra: Lafayette v Havre, Gen. von Steuben v Hamburg, Saturnia v Trst

5. novembra: Hamburg v Hamburg

7. novembra: Manhattan v Havre

9. novembra: Bremen v Bremen, Aquitania v Cherbourg, Rex v Genoa

10. novembra: Ile de France v Havre, Veendam v Boulogne sur Mer

14. novembra: New York, M. C. v Hamburg

16. novembra: Statendam v Boulogne sur Mer, Berengaria v Cherbourg

17. novembra: Champlain v Havre

21. novembra: Washington v Havre, Albert Ballin v Hamburg

23. novembra: Majestic v Cherbourg, Conte di Savoia v Genoa

24. novembra: Paris v Havre

29. novembra: St. Louis, M. S. v Hamburg

30. novembra: Olympic v C, Evropa v Bremen

1. decembra: Lafayette v Havre, Rex v Genoa

4. decembra: Manhattan v Havre

7. decembra: Saturnia v Trst, Hamburg v Hamburg, Berengaria v Cherbourg

8. decembra: Champlain v Havre

11. decembra: Gen. Von Steuben v Hamburg

12. decembra: New York v Hamburg

14. decembra: Majestic v Cherbourg, Washington v Havre, Conte di Savoia v Genoa

15. decembra: Paris v Havre, Bremen v Bremen

19. decembra: Albert Ballin v Hamburg

21. decembra: Olympic v Cherbourg

26. decembra: Deutschland v Hamburg

29. decembra: Ile de France v Havre

ZDAJ LAHKO GRESTE V EVROPO IN NAZAJ

ZA TAKO MALO KOT (TRETJI RAZRED)

\$113.00

ILE DE FRANCE PARIS CHAMPLAIN LAFAYETTE

Med 22. oktobrom in 30. aprilom 1935

15 DNI ČASA V EVROPI

PRIDRUŽITE SE NAŠIM BOŽIČNIM IZLETOM, KI SE VRŠE IZ NEW YORKA — 8. DECEMBRA NA

"CHAMPLAIN"

Povratek iz Havre 3. januarja 1935 — ali

"PARIS"

IZ NEW YORKA — 15. DECEMBRA. — Povratek na

"ILE DE FRANCE"

iz Havre 9. januarja 1935

ULJUDNA POSTREŽBA SLAVNA FRANCOSKA HRANA

IZBORNI PROSTORI

Za sifkarte in navodila vprašajte naše zastopnike.

FRENCH LINE

19 STATE STREET NEW YORK, N. Y.

BOŽIČNI IZLETI

v Jugoslavijo:

POD OSEBNIM VODSTVOM

MAJESTIC v Cherbourg, odpluje 14. DEC.

Pod vodstvom Mr. Ekerovich-a.

BREMEN v Bremen, odpluje 15. DEC.

Pod vodstvom Mr. Wohlmuth-a.

PARIS v Havre, odpluje 15. DEC. —

Kdor želi imeti prijetno družbo, naj se nam takoj prikladi in če je gotov, naj pošlje nekaj are, da mu preskrbimo najboljše prostor na enemu izmed teh parnikov. Mi bomo takoj preskrbeli vse potrebne listine za potovanje in sploh vse, da bo vsakdo zadovoljen. Dolgoletne skušnje in priporočila onih, ki so se posluževali našega posredovanja, so najboljše jamstvo vsakemu. Priglasite se takoj za navodila na:

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (TRAVEL BUREAU)

216 West 18th Street

New York, N. Y.